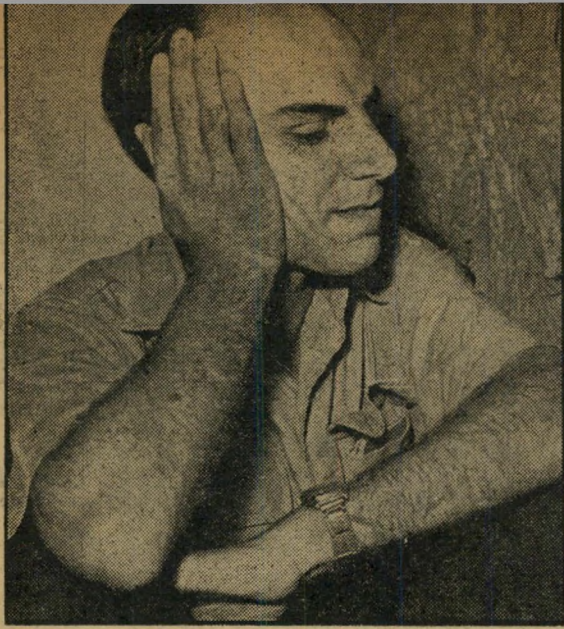

המכנין העצור
יוסף סבאג, פועל-דחק הער
בד רק חמש שעות ליום,
גר בתל-חנן. בשומעו על ההפגנות בואדי סליב יצא עם
עוד כמה מארואקים לעזרת המפגינים, נעצר בדרך לחיפה.

נושא הדגל
שלמה בן-כליפה, העובד בהפי
סקות כפועל-דחק. למרות שהי
נו כבר 12 שנה בארץ ושירת בצה"ל, לא הצליח שלמה עדיין
למצוא עבודה קבועה, גר בחדר אחד עם אשתו ושלשת ילדיו.

עוד הראיה
אבנר ממן, שומר בנסל
חיפה. היה בחברת יעקב
אלקריף כאשר נורה בידי השוטרים. עדותו היא
עדות מרכזית במקרה על נסיבות תחילת ההמחאה.

מנהיגי המרד - מי הם?

לא עסקנים ציניים, אלא אנשים פשוטים מתוך העדה

בות. עד שבבוקר — שוב פרצו לשונות
האש השמימה.
אנשי הועד ידעו היכן מקומם — בראש
בני עדתם. לא היו אלה עסקנים ציניים,
המלבים שינאת ההמוין למטרותיהם הפר
טיות. אנשי הועד היו חלק בלתי-נפרד מבני
עדתם. הם הודעו בועזוע הכלל, נסערו
לא פחות מכל תושב אחר. כאשר החליטו
להפגין, רק ביטאו את המרירות שבלבם.
בישראל נראה אירגון הפגנה כדבר מסור
בל: מלאכה הנעשית על-פי צו "המוסדות",
הואגים לאביזרים ולסיסמאות מצויירות
בידי שרטטים מקצועיים. לא כן בעיני תושב
כי ואי סליב. הם חונכו בבית-הספר הע
קוב מדם של מלחמת-השיחרור הערבית
בצפון-אפריקה, ראו הפגנות-דמים צצות כה
רף-עין. להפגנות כאלה דרוש רק מי שירים
דגל.

הדגל הורם בואדי סליב. לא אחד, כי
אם שניים. שמועה אומרת כי אחד מאנשי
הועד רץ לדרך העצמאות הסמוכה, קנה
שני דגלים. אחרים אומרים כי היו אלה שני
דגלים שגלגלו מתוך מועדון ההסתדרות
ההרסי. הדגלים הובאו לבית-הקפה של רי
וליו, טובלו בתוך השלוליות הגדולות של
דם מתקרש. היה דרוש דגל שני למפגינים,
דגל שסימל את האבל, כשם שדגליהם
סימלו את האסון. הוא נמצא על גבו של
אחד הבחורים. הבחור פשט את חולצתו
השחורה, קרע אותה לרוחבה, קשר אותה
למוט — והרי דגל שחור.

ברגע האחרון, כמעט ונוסף להפגנת
המחאה צביין מחלחל במשמעותו. קבוצת
צעירים היסטריים הניעה מעל לראשי הה
מון תמונה גדולה של מוחמד חמישי, מלך
מארוקו. "אנו בניו!" צעקו, "לא בני בן
גוריון!" אנשי הועד התעברו מיד, קרעו
את התמונה. "אנחנו אורחי מדינת ישראל,
המפגינים למען זכויותינו וכבודנו כאזרחי
מדינת ישראל!" התריעו. וההפגנה זזה.

★ ★ ★
מן החופה לכדא

את דגל חלאום נשא צעיר שירי,
בעל תחריפים גבריים ויפים. הוא סימל
את בני עדתו, כשם שהדגל שנשא מעל
ראשו סימל את זעקתם. שלמה בן-כליפה
הגיע ארצה ממארוק לפני 12 שנה. כיום
הינו בן 26, הספיק לסיים את שירותו
הסדיר בצה"ל. הוא נשוי לצברית ואב ל
שלושה ילדים, אשר המבוגר בהם בן שלוש
שנים וחצי.

בליבו של בן-כליפה בוערת המרירות.
אין לו עבודה קבועה, ואין הוא יכול לפר
נס את משפחתו. הוא גר בחדר אפולולי
וחייב למעלה ממאת לירות לבעל-המכולת.
"פעם, כשהייתי רחוק, היו לי עניינים עם
המשטרה. אני לא גונב, לא מתעסק בשום
פשע, רק מכות. הייתי הולך מכות, והמש
טרה הייתה עוצרת אותי."

המכות היו הדרך היחידה שבה יכול היה
שלמה בן-כליפה להביע את מחאתו, על
היחס שבו נתקל מצד הישוב כולו. הוא,
"המארוקאי", הכותם כאיש-אגרוף ואלימות.
וכאיש אגרוף ואלימות התנהג. יתכן כי
בעיני דיירי רחוב דיונוגוף ומרכז הכרמל
הופכת עובדה זו את בן-כליפה למושע
מנוה; בין בני עדתו אין זה פוסל אותו
מלהיות מנהיג.

"כל זה השתנה כשהתחתנתי," סיפר על

של הנהגה ממורמרת ובלתי-רלוויה, היחה
סכנה לשליטת המפלגה בין ציבור זה. התס
תדרות מיהרה להקים ארגון משלה, ששאל
לעצמו את מטרתו העיקרית של הועד הבלי
תיתלוי: ללחום בדרישת רשות הפיתוח
להחתים את תושבי הבתים הנטושים על
חוזים, ולאצמם בצורה זו לשלם דמי-מפתח.
נחיצותו של ועד הליכוד נראתה מפוקפקת
ביותר.

★ ★ ★
הדגל חורם

יריות בפתח בית-הקפה של רוזיליו
היו מיבחי-האש של ועד הליכוד.
תחילה שררו הועם והתדהמה הספונטאניים.
המון נסער יצא לרחובות, חסר יעד וחסר
מנהיגים. הגורמים הישירים היו פציעתו של
קריף והשמועה הבלתי-יכונה כי מת מפצ
עיו. אך התקרית לא הייתה אלא שביב קטן;
האש הגדולה ניצתה כאשר פגע שביב זה
במבצור המרירות והאכזבה המקוננים בלב
העולים הצפון-אפריקאים מן השכונת הרא
שון לעילתם ארצה.

לרגע נדמה היה כי האש דעכה, כאשר
מפקדי המשטרה הובהלו למקום התקרית,
ניסו להשקיט את הרוחות. אך כמו מדורה
שכוסתה בעפר, המשיכה האש יוקדת בלב

האחד תרם לידה או שתיים, אחר תרם
פרוטות.
היו לו, לועד, מטרות ששטות, כולן
לכליות. הוא נולד מהתמרמרות נגד המני
היגות הרשמית של העדה המארוקאית בא
רץ, שנמכרה למפא"י תמורת משרות והס
בות. קדמו להקמת הועד ויכוחים אינסופיים.
"צריכים לבחור עשרה אנשים מבינינו, ולת
רום כסף שיספיק למחית אדם אחד לפחות,
כדי שלא יהיה לו מה לעשות חוץ מלטפל
בעניינים שלנו. צריכים להבטיח לו משכר
רת, אחת תבוא מפא"י ותקנה אותו על
ידי מתן עבודה קבועה."

"זה לא ילך," השיבו הספקנים. "גנתי
שנמצא אדם כזה, וכל אחד מאיתנו ישלם
לו לירה לחדש. והנה יבוא אליו מישוה
שנתן לו לירה ויחשוב את עצמו כבעל
הבית שלו. תסדר לי הקצבה בעזרה סוצי
אלית! ידרוש. ואם המוכיר לא יצליח, אז
האיש הזה יקים צעקה שבגדו בו ויפסיק
לשלם. אנו אומרים לכם, זה לא יעזור."

"אז מה אתם מציעים?" נשאלו.
"שום דבר. כל אחד ידאג לעצמו, ואם
לא ילך בסובות, ילך במכות!"
בכל זאת הוקם הועד — ומיד צלצל
סעמון-אועקה במרכז מפא"י. עצם הופעתה

שאלה אחת חוזרת ונשאלת, בכל
פרשת ואי סליב: מי הם המתמרדים? בכל
מי הם אותם אנשים שצעדו בהפגנת
חבוקר, סקלו את השוטרים אחרי-הצהרים
והושלכו למעצר בלילה? מה דמותו של
הגבר אשר הרים בראש חוצות את הדגל
הלאומי המוכתם בדם? האם עמר מישוה
בראש המתמרדים? האם הונהגו — ואם
כן, מיהו מנהיגם?

ביומיים הראשונים שלאחר שפיכת הד
מים, אי-אפשר היה לקבל תשובה לשאלה.
תושבי השכונה היו המומים מן המאורעות,
לא הספיקו לעכל עדיין את אשר חוללו.
מפה לארון עברה גם ההחלטה: לא לדבר
יותר, אך מתחת להיתממות ולשתקה,
געשו תרועות. תושבי השכונה דיברו בשספ
עקרונות-הרחובות, ליד נידות-המשטרה עמר
סות השוטרים החמושים. הם דיברו בניב
המארוקאי הנוקשה, אשר גם האוזן השר
מעת-ערבית חייבת להסתגל אליו היטב
לפני שתצליח להבינו.

ביום הששי בצהריים, סחות מ-24 שעות
אחרי שנעצרו, שוחררו משתתפי המרד.
הם חזרו בשקט לבתיהם, או הצטרפו למת
זכרים ברחובות. היה ברור כי שלב זה של
התקרית נסתיים; היה ברור לא פחות, כי
אין זה סוף הפרשה. שמועות דמיוניות
הילכו בסימטאות הצרות, נבואות מסמרות
שיער נלחשו במדרגות העולות להדרה-כח
מל.

"שמעתם?" שאל גבר צנום, תושב תל
חנן הסמוכה, אשר עיניו להטו בקדחת
ההתרגשות. המעגל-האנושי הביט בו בעי
ניים סקרניות. "המשטרה שיחררה את ממך
מיד אחרי שעצרה אותי. רצתה שיחליף את
עדותי. אבל ראש הועד ידע. הוא שלח
אחד משלנו, שהתחפש כשומר והתגנב למ
טח המשטרה. הוא בא לממן ואמר לו שאם
ישנה את עדותי, נהרוג אותו."

או שיחה זו: ראש הועד? מי יודע
מיהו ראש הועד? אף אחד לא ראה אותו
באור היום. רק יודעים שהוא גיבור גדול.
יודע הכל. יש לו אנשים בכל מקום. גם
בסף וגשק. אם הוא רוצה, מחר נקום כולנו
כמו איש אחד ונעשה מה שהוא גידי."

★ ★ ★
לירותה של הנהגה

אגדות לחור ומציאות לחור. הועד
המקומי של ארגון ליכוד עולי צפון
אפריקה אינו גוף מחתרתי, המתכנן הפיכה
מוזינת של עולי צפון-אפריקה במדינת
ישראל. הוא שוכן בחדר קטן, בתוככי וא
די סליב, ובחודשים הראשונים להקמתו
לא היה לו הכסף לתשלום חשמל. אך
התרומות החלו מגיעות מתושבי השכונה:

• בן-לויית של תנורת אלקריף, אשר
סיפורו מתפרסם בשמודים 76.

המנהיגה
נראית כדמות מן המהפכה הצרפתית, בעומדה מול מסה המשטרה
בחיפה. התמונה צולמה בשעת ההפגנה הראשונה, שנערכה בשעות
חבוקר. בין העצורים היו ארבע נשים, שצעדו בראש המפגינים ועודדו אותם בקריאותיהן.